

ROGALAND STATSADVOKATEMBETER

Justis- og beredskapsdepartementet
Postboks 8005 Dep
0030 OSLO

Deres referanse:

Vår referanse:

Dato:

21/4082 TAHE

21/1565 - 2 / TKU001

19.10.2021

Høringssvar - straffelovrådets tilleggsutredning til NOU 2020:10, "konfiskasjon av ting som har tilknytning til en straffbar handling"

Det vises til departementets høringsbrev av 29. juni 2021. Etter avtale med lovrådgiver Tage Henningsen er vår frist for uttale utsatt til 19.10.21, og høringssvar inngis med dette innen nevnte frist.

Rogaland statsadvokatembeter er i påtaleinstruksen § 33-2 gitt behandlingsansvar for saker som gjelder brudd på lovgivningen om Norges økonomiske sone i Sør-Norge. I slike "fiskerisaker" foretas det regelmessig inndragning, og denne typen saker er særskilt omtalt i tilleggsutredningens punkt 5.2. Rådet har ikke utformet konkrete forslag for særlovgivningen, men i nevnte punkt er det blant annet uttalt at "rådets inntrykk er at det utvilsomt er et behov for regler om konfiskasjon som en reaksjon mot havressurskriminalitet", og videre at "... utskillelsen av pønalt inndragning som konfiskasjon vil måtte innarbeides i denne delen av spesiallovgivningen". Vi ønsker å inngi noen korte merknader til utredningen i lys av dette.

Rogaland statsadvokatembeter støtter at lovgiver søker å effektivisere og klargjøre inndragningsreglene. Innledningsvis vil vi imidlertid vise blant annet til de høringssvar som ble inngitt fra Økokrim og Oslo statsadvokatembeter (pkt. 4.2) i anledning NOU 2020:10 (Straffelovrådets utredning nr. 2; "Inndragning av utbytte fra gjengkriminalitet"). Vi kan for en stor del slutte oss til den tvil som der er uttrykt når det gjelder forslaget om å innføre et generelt skille mellom inndragning som har karakter av gjenoppretting og inndragning som har karakter av straff.

Fiskerinæringen er som kjent en viktig sektor i Norge. Eksempelvis framgår det av TFS 2008-1, i en artikkel skrevet av tidligere førstestatsadvokat Lars Fause, at fiskerinæringen på det tidspunktet var landets nest største eksportnæring og at fiskefartøyer leverer fangst for flere milliarder kroner i Norge, med tillegg av verdien av det som leveres i utlandet. Dette illustrerer etter vårt syn at det er viktig å foreta en god og effektiv håndheving av lovgivning som er gitt blant annet for å sikre en bærekraftig utvikling og ressursbruk på området.

Som straffelovrådet omtaler i pkt. 5.2, er det i flere lover på området gitt hjemmel for inndragning blant annet av fangst, fartøy/gjenstander og redskap. I praksis foretas det ikke gjenstandsinndragning, men i stedet inndragning av "hel eller delvis verdi av fartøy, fangst og redskap", jf. det som på s. 33 i tilleggsutredningen er sitert fra Troms og Finnmark statsadvokatembeters retningslinjer for etterforskning og påtalehåndtering av havressurskriminalitet. Dersom et fiskefartøy overtrer lovgivningen i norsk økonomisk sone, vil det i påtalepraksis ofte bli utstedt blant annet et inndragningsforelegg til rederiet/eieren. Dette rederiet/eieren befinner seg i mange tilfeller i utlandet.

Slik vi forstår straffelovrådets forslag til lovendringer i tilleggsutredningen, bygger dette på at all inndragning som har pønale elementer (herunder som hovedregel inndragning/verdiinndragning av gjenstander som har vært brukt eller er bestemt til bruk ved en straffbar handling), skal skilles ut, rubriseres som straff og reguleres i et eget kapittel i loven. Ileggelse av slik inndragning forutsetter da at alle straffbarhetsvilkår er oppfylt ut fra de vanlige beviskravene i straffesaker, jf. kommentarene til forslag til ny § 55 a i tilleggsutredningen. Rogaland statsadvokatembeter mener at innføring av et slikt skille vil kunne ha konsekvenser for inndragning på fiskerifeltet, som vi mener lovgiver bør ha oppmerksomhet på.

Vi vil for det første peke på at vi er av den oppfatning at skillet mellom inndragning som ikke er pønalt begrunnet, og inndragning som er pønalt begrunnet, i praksis ikke alltid er helt klart. På fiskeriområdet angir domstolene ofte heller ikke konkret om inndragningen gjelder inndragning av utbytte eller ting som har tilknytning til en straffbar handling, noe som også er bemerket i tilleggsutredningen pkt 5.2. Å innføre et skille som foreslått, vil derfor kunne ha konsekvenser for denne praksisen.

Videre peker vi på at det i praksis – som det framgår ovenfor – utstedes forelegg til rederi/eier som i mange tilfeller befinner seg i utlandet. Vi mener innføring av et slikt skille som omtalt ovenfor, vil kunne medføre vansker i forhold til inndragning overfor redere/eiere i utlandet. Dette fordi vi altså forstår det slik at forslaget til regler om konfiskasjon forutsetter at det kan bevises skyld hos reder/eier utover enhver rimelig tvil, eventuelt at det vil måtte bevises medvirkeransvar utover enhver rimelig tvil. Det vil i praksis kunne være problematisk å etterforske og eventuelt bevise straffeskyld mv. hos redere/eiere i utlandet. Følgene av dette på fiskeriområdet bør utredes nærmere.

Straffelovrådets forslag om å innføre regler om konfiskasjon synes blant annet begrunnet i EMK og EMDs praksis med henblikk på hva som er straff etter konvensjonen. I hovedutredningen (NOU 2020:10) pkt 6 framgår det eksempelvis at presumsjoner og omvendt bevisbyrde for om det er utvist skyld ved den handling som skaper utbyttet, kan være tillatt etter EMK. Vi mener lovgiver må ha oppmerksomhet på og vurdere om en innføring av regler om konfiskasjon som straffereaksjon i Norge, med tilhørende beviskrav som nevnt i tilleggsutredningen pkt. 8.2, vil gå lenger enn EMKs regelverk når det gjelder krav til bevis mv., og hvilke følger dette eventuelt vil få for effektiviteten i inndragning over landegrensene i fiskerisaker. Vi viser også til det som framgår av Økokrims høringssvar til tilleggsutredningen vedrørende dette spørsmålet (Økokrims høringssvar til tilleggsutredningen ligger i skrivende stund tilgjengelig på Justis- og beredskapsdepartementets hjemmeside).

Vi ønsker i denne sammenheng også å vise til EMDs dom *Yildirim v. Italy* som dreide seg om inndragning hos eier av en buss benyttet til menneskesmugling. Saksforholdet i denne saken var forenlig med konvensjonen. (Dommen er for øvrig i EMDs "Guide on Article 7 of the European Convention on Human Rights" omtalt under punkt 15 som "excluded from the concept of "penalty"".) Videre peker vi på *Yasar v. Romania* (inndragning av fiskefartøy benyttet til ulovlig fiske) der saksforholdet også var forenlig med konvensjonen.

Som en ytterligere problemstilling ved straffelovrådets forslag, peker Rogaland statsadvokatembeter på at lovlig og ulovlig fangst kan være blandet sammen i lasterommet på et fiskefartøy, og det kan i praksis være vanskelig å bevise hva som stammer fra lovlig og hva som stammer fra ulovlig fangst. I havressursloven og lov om Norges økonomiske sone er det i inndragningsbestemmelsene fastsatt at når lovlig og ulovlig fangst er blandet sammen, kan hele fangsten inndras. Vi mener lovgiver må ha oppmerksomhet på problemstillinger en lovfesting av nullstillingsprinsippet kan medføre i forhold til disse bestemmelsene, og konsekvenser av dette.

Asbjørn Eritslund
kst. førstestatsadvokat

Tore Kulstad
statsadvokat

Dokumentet er elektronisk godkjent og har derfor ingen signatur